

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА, СХИЛЯННЯ ДО НЬОГО ТА СПРИЯННЯ ЙОМУ

Падох Оксана Іванівна

Студентка 3-го курсу юридичного факультету КНУ ім. Т. Шевченка

Науковий керівник:

Задоя К.П.

кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінального права та кримінології юридичного факультету КНУ ім. Тараса Шевченка

Історично склалося так, що в різні епохи ставлення до самогубства було неоднозначним. Причинами цьому слугували релігійні, моральні та правові устої суспільства. Ознайомившись з досвідом зарубіжних країн, певних суспільств на різних етапах розвитку, ми дійшли висновку, що самогубство саме по собі є хоч і негативним явищем, але відносити його до кримінально-протиправних і кримінально-караних діянь не правильно. Адже, у тому випадку, коли особа-суїцидент вижила, їй навпаки потрібна допомога і підтримка, а не кримінально-правова санкція і суспільний осуд.

Проаналізувавши кримінальне законодавство деяких зарубіжних країн, ми прийшли до висновку, що потрібно удосконалити юридичну конструкцію такого складу злочину, як “доведення до самогубства” в чинному українському законодавстві. Ось положення, в яких заключаються запропоновані нами зміни до ст. 120 КК України:

- по-перше, конструкцію “замах на вчинення самогубства” пропонується замінити на “спроба вчинити самогубство” – на нашу думку, вживання терміну “замах” стосовно поведінки потерпілого видається некоректним, оскільки закон користується даним терміном щодо визначення етапів здійснення злочину. А відповідно до чинного законодавства, самогубство не визнається злочинним діянням. Тому, пропонується ввести уточнення: термін “замах” замінити словом “спроба”;

- по-друге, викласти ч. 1. ст. 120 КК України наступним чином: “Доведення особи до самогубства або до спроби вчинити самогубство шляхом жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності, вчинене через необережність,

– карається...”, а ч. 2 ст. 120 КК України так: “Те ж саме діяння, вчинене умисно - карається...” – аналіз особливостей структури об’єктивної сторони доведення до самогубства дозволяє віднести даний злочин до злочинів з двома формами вини. Вина повинна бути встановлена окремо до первинного злочину і окремо до тих наслідків, які воно спричинило. Так, первинний злочин може бути тільки умисним у вигляді прямого умислу, коли особа бажає заподіяти моральні та фізичні страждання потерпілому і здійснює всі дії для реалізації свого бажання. При цьому особа не передбачає можливості смерті потерпілого, проте при необхідній передбачливості вона могла і мусила передбачати таку можливість. Таким чином, діяння суб’єкта злочину характеризуються умисною формою вини, тоді як до наслідку у вигляді самогубства потерпілого дана особа може ставитися як з умислом, так і з необережністю, що в свою чергу потребує закріплення на рівні кримінального закону.

- по-третє, чинні ч. 2 та ч. 3 ст. 120 КК України залишити в тій же редакції, але викласти як ч. 3 та ч. 4 даної статті відповідно.

- по-четверте, викласти в чинному КК України ст. 120-1 у наступному вигляді: “Схиляння до вчинення самогубства або до спроби вчинити самогубство шляхом умовлянь, обману чи іншими способами або сприяння йому, – карається...” – багатьма вченими обґрунтовується необхідність встановлення кримінальної відповідальності за схиляння до самогубства та сприяння йому, оскільки особи, які сприяють вчиненню іншими самогубства залишаються безкарними, а отже і продовжують вчиняти відповідні злочинні дії по відношенню до інших осіб. Практика закріплення даних складів злочину простежується у деяких зарубіжних країнах, але у різних формах, зокрема: підбурювання до самогубства (Вірменія [1, ст. 111], Індія [2, ст. 306], Голландія [3, ст. 294]); допомога в самогубстві (Данія [4, ст. 241], США – штат Нью-Йорк [5, розділ 120, 30], Нігерія [6, ст. 326], Голландія [3, ст. 294]); схиляння до самогубства (Вірменія [1, ст. 110]), схвалення самогубства (Австралія [7, ст. 47]).

Проаналізувавши все вищевикладене, можна зробити висновок, що людство зробило вагомий крок вперед відмовившись від кримінальної

відповідальності за самогубство у зв'язку з явною неефективністю такого заходу в боротьбі з суїцидами. Більш дієвим способом стало встановлення кримінальної відповідальності за доведення до самогубства, замаху на нього, схиляння до самогубства та сприяння йому, а також допомога в цьому людям, які добровільно вирішили піти з життя.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс Республіки Вірменія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
2. Кримінальний кодекс Індії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
3. А.В. Калинин. Некоторые аспекты уголовно-правовой ответственности за доведение до самоубийства в законодательстве зарубежных стран. – [Электронный ресурс]. – Режим доступу:
4. Кримінальний кодекс Данії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
5. Кримінальний кодекс штату Нью-Йорк (США). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
6. Кримінальний кодекс Нігерії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
7. Цыркалюк А Ответственность за доведение до самоубийства по зарубежному уголовному законодательству // Международное публичное и частное право : научно-практическое и информационное издание / Издательская группа "Юрист". – Москва, 2011. – № 2 (59).